

JAK BYĆ ŚWIADOMYM EKOLOGICZNIE OBYWATELEM?

KRÓTKIE WSKAZÓWKI

Założenia Europejskiego Zielonego Ładu wyznaczają ramy transformacji w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę, która do 2050 r. nie będzie emitować gazów cieplarnianych netto i w której wzrost gospodarczy nie będzie uzależniony od wykorzystania zasobów. Europejski Zielony Ład jest stopniowo wdrażany poprzez zmiany dyrektyw i rozporządzeń UE, które wyznaczają państwom członkowskim UE szereg obowiązkowych planów, w szerokim zakresie od recyklingu po emisję gazów cieplarnianych, jak również udział terenów zielonych w miastach.

WSTĘP

Rosnąca populacja planety powoduje wyczerpywanie się zasobów naturalnych w tempie, które nie jest zrównoważone. Od około 1970 roku korzystamy z zasobów ekologicznych i wytwarzamy odpady w większym stopniu, niż Ziemia jest w stanie zregenerować. Aby zobrazować brak równowagi, obliczany jest ślad ekologiczny, który obecnie pokazuje, że ludzkość korzysta z zasobów ekologicznych tak, jakbyśmy żyli na 1,75 Ziemi. To nadmierne użycie nazywa się przekroczeniem ekologicznym.¹

Zdecydowaną większość wyborów dotyczących wykorzystania zasobów i wytwarzania odpadów dokonują potężne firmy, zgodnie z zasadami określonymi przez rządy. Aby ocalić planetę, potrzebne są rygorystyczne przepisy globalne, które pozwolą na przykład osiągnąć neutralność pod względem emisji dwutlenku węgla i zerowe zanieczyszczenie. Namawiając wielki biznes i rządy do działania, konsumenci mogą i muszą także dokonywać świadomych wyborów, aby zmniejszyć nasz wpływ na środowisko. Biorąc pod uwagę ślad węglowy w zależności od zamożności, wśród jednostek najbogatsi mają znacznie większy ślad niż biedniejsi.²

Każdy z nas ma mniejszy lub większy negatywny wpływ na otaczające nas środowisko. Dzięki codziennym świadomym wyborom i zmianom niektórych nawyków wszyscy możemy przyczynić się do tworzenia bardziej ekologicznego świata. Wymaga to zmian w niektórych indywidualnych wyborach dotyczących stylu życia, co może być trudne, ale możliwe.

WSKAZÓWKI DLA KAŻDEGO OBYWATELA

ZMNIEJSZ SWÓJ ŚLAD WĘGLOWY

Ludzie cały czas mają wpływ na otaczające na środowisko, wybierając, co jeść, gdzie mieszkać i jak się poruszać. Naukowcy obliczyli, że emisje dwutlenku węgla odpowiadają za 60% światowego śladu ekologicznego.³ Dlatego ważne jest, abyśmy wszyscy starali się ograniczać emisję gazów cieplarnianych powstającą w wyniku naszych działań. W Europie średnia ilość emisji dwutlenku węgla na mieszkańca wynosi około 7 ton rocznie. Zmniejszenie emisji dwutlenku węgla o 1 tonę rocznie będzie miało duży pozytywny wpływ.

¹ <https://www.overshootday.org/about>

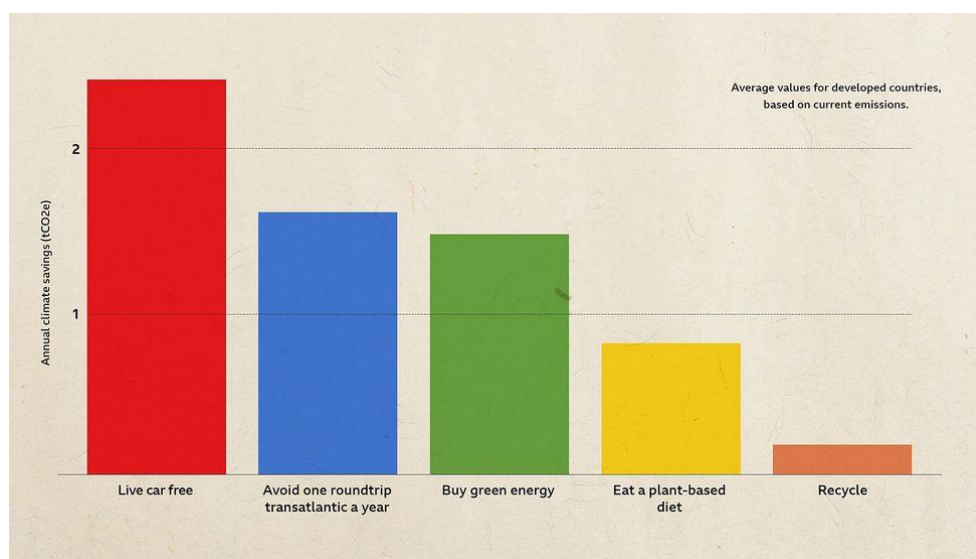
² <https://www.iea.org/commentaries/the-world-s-top-1-of-emitters-produce-over-1000-times-more-co2-than-the-bottom-1>

³ <https://www.mdpi.com/2079-9276/7/3/58>

MOBILNOŚĆ

W Europie nasz największy wpływ na środowisko wynika ze sposobu, w jaki się poruszamy. Ze średnio 7 ton rocznej emisji dwutlenku węgla na osobę, około 2 tony pochodzą z mobilności. Zdecydowanie najgorszy wpływ na środowisko ma korzystanie z samochodu. Istnieją badania, które pokazują, że negatywny wpływ mobilności wzrasta w wieku dorosłym aż do 50 roku życia.⁴ W wielu krajach pojawiają się obiecujące oznaki wskazujące, że dla młodych ludzi posiadanie samochodu nie jest już tak ważne, jak miało to miejsce dla poprzednich pokoleń. Życie bez samochodu pomaga ocalić planetę w większym stopniu niż takie wybory, jak bycie wegetarianinem, oszczędzanie wody, instalowanie paneli słonecznych i minimalizacja ilości odpadów łącznie.⁵

Jeśli życie całkowicie bez samochodu może być trudne, inne świadome kroki, takie jak przejście na mniejszy lub bardziej energooszczędny samochód lub nawet korzystanie z car-sharingu zamiast posiadania własnego samochodu, również mają duży pozytywny wpływ na środowisko. Korzystanie z pociągów i ograniczanie lotów również ma duży pozytywny wpływ na indywidualny ślad środowiskowy.

Źródło: Jocelyn Timperely / BBC, 2023. *What a 1.5C lifestyle actually looks like* (<https://www.bbc.com/future/article/20230504-the-people-living-ultra-low-carbon-lifestyles>)

Dla młodzieży w wielu kompaktowych miastach europejskich rezygnacja z podwożenia do szkoły i zamiast tego korzystanie z roweru lub transportu publicznego jest sposobem na znaczne zmniejszenie swojego śladu środowiskowego i klimatycznego. Pamiętaj, że nawet jeśli samochód jest w pełni elektryczny i napędzany w 100% energią odnawialną, nadal zajmuje dużo przestrzeni w miastach i na drogach, a do jego zbudowania potrzeba mnóstwa minerałów ziem rzadkich i innych zasobów.

JEDZENIE

Produkcja żywności ma duży wpływ na środowisko. Intensywne stosowanie różnych substancji chemicznych, takich jak pestycydy, nawozy mineralne, oraz stosowanie monokultur na gruntach rolnych zmniejsza różnorodność biologiczną, zanieczyszcza wody i zmniejsza żyzność gleby.

Jedzenie mięsa ma ogromny wpływ na planetę. Hodowla zwierząt jest przyczyną 15% globalnej emisji gazów cieplarnianych⁶ a hodowla zwierząt zajmuje 78% gruntów rolnych na całym świecie.⁷ Jedzenie mniejszej ilości

⁴ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214629618310314>

⁵ <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/aa7541>

⁶ See <https://www.dw.com/en/fact-check-is-eating-meat-bad-for-the-environment/a-63595148>

mięsa lub całkowite przejście z diety mięsnej na dietę roślinną ma zatem duży pozytywny wpływ na środowisko. Przejście na dietę roślinną ma bardziej pozytywny wpływ na środowisko niż recykling śmieci, wprowadzenie w domu energooszczędnych żarówek i kompostowanie.

Wybieranie podczas zakupów produktów opatrzonych różnymi etykietami ekologicznymi pomaga w dokonywaniu właściwych wyborów. Etykiety nie pokazują jednak całego wpływu towarów na środowisko. Możesz być świadomym i wzorowym konsumentem, preferując składniki w 100% wegańskie, ale jeśli zostały one wyhodowane na drugim końcu planety, mają znaczny negatywny wpływ poprzez transport. Wybieranie lokalnych, ekologicznych produktów jest zawsze mądrym wyborem.

ENERGIA

Ogrzewanie i chłodzenie naszych mieszkań i domów, odpowiada za około 1/3 śladu węglowego w Europie.⁸ Wybór sposobu ogrzewania naszych domów jest trudny, a czasem wręcz niemożliwy, szczególnie w przypadku apartamentowców w większych miastach. W przypadku domów prywatnych możliwe jest ograniczenie zużycia energii poprzez izolację ścian i montaż okien z podwójnymi szybami jest dobre dla środowiska i na dłuższą metę pozwala zaoszczędzić pieniądze. Jeśli istnieje taka możliwość, należy wybierać przedsiębiorstwo energetyczne dostarczające energię ze źródeł odnawialnych. Łatwym rozwiązaniem jest oszczędzanie energii elektrycznej poprzez instalowanie żarówek LED i wybieranie urządzeń energooszczędnych.

INNE MOŻLIWOŚCI ZMNIJSZENIA ŚLADU WĘGLOWEGO

Spacerowanie na łonie natury, jazda na rowerze, praca w ogrodzie, korzystanie z wydarzeń kulturalnych lub czytanie książki to sposoby spędzania wolnego czasu przy jednoczesnym zmniejszeniu wpływu na środowisko. Wiele osób czerpie satysfakcję z kupowania nowych rzeczy, np. odzieży. Wybieranie przedmiotów, które wytrzymują dłużej i odkrywanie sposobów naprawy odzieży, obuwia i produktów konsumenckich, pomaga zmniejszyć ślad węglowy. Pomaga również unikanie pokus bycia modnym – te same ubrania można nosić latami i nie trzeba co roku kupować nowego telefonu.

Project "Baltic Youth's visions, innovations and initiatives to Green Deal implemented in local communities" is co-financed by the Council of the Baltic Sea States (CBSS) in the frame of its Project Support Facility (PSF).

This publication was produced by:

PROJECT PARTNERS

LITHUANIAN
FUND FOR
NATURE

⁷ See <https://www.unep.org/resources/publication/food-system-impacts-biodiversity-loss>

⁸ See <https://www.eea.europa.eu/ims/greenhouse-gas-emissions-from-energy>